

STEYNSTRAAT 72

Algemeen

Het huis Steynstraat 72, gelegen op de hoek met de Costerstraat, werd in 1924 opgetrokken als een herenhuis van twee bouwlagen onder een plat dak. De bouwstijl laat een strakke, lineaire variant zien van de Amsterdamse School architectuur. Kenmerkend zijn de slanke verticale accenten, zoals die zijn te vinden op de hoeken van het pand. Deze lineaire variant van de Amsterdamse School werd destijds in 's-Gravenhage ontwikkeld en toegepast. Het huis werd dan ook ontworpen door de Haagse architect: J.B. Fels, in opdracht van mej. Annetta Catharina Gouwe.

Tot de bijzondere details van het huis behoort de houten bekleding van de hoekpartij op de verdieping. Een dergelijke houten afwerking, die door Amsterdamse School architecten zowel in villawijken als in tuindorpen wel vaker werd toegepast, komt verder in de hoofdstraten van het Emmakwartier niet voor. Een andere bijzonderheid is de toepassing van blokjes gewassen grintbeton hier en daar op de begane grond.

In 1992 werd het pand voorzien van een extra verdieping naar ontwerp van de Alkmaarse architect Bob Gmelig. Bij het ontwerp van deze met hout beklede erker heeft de architect zich laten inspireren door de Amsterdamse School architectuur.

Ontwerper

De ontwerper van Steynstraat 72, J.B. Fels, was architect in Den Haag. Terwijl in de periode tussen de wereldoorlogen in Den Haag een kubistische bouwstijl -het Haags expressionisme genaamd- de boventoon voerde, kwam er ook een eigen, lineaire variant van de decoratieve Amsterdamse School architectuur tot ontwikkeling. In de periode waarin Fels de opdracht kreeg voor het huis aan de Steynstraat, werkte hij in deze lineaire variant. Een voorbeeld daarvan is het blok met etagewoningen aan de Mient 1-111 in Den Haag (1922-1924).

Opdrachtgeefster/eerste bewoonster

De opdrachtgeefster van het huis was mejuffrouw Annetta (Anna) Catharina Gouwe (geb. 1872), dochter van de bekende Alkmaarse notaris Willem Frederik Georges Gouwe. Zij groeide op in een gezin met artistieke belangstelling. Zelf musiceerde zij graag. Een foto van haar, met viool, staat afgebeeld in Ach Lieve Tijd... Alkmaar (blz. 164).

Haar ene broer, Adriaan Herman (geb. 18..), werd kunstschilder. De andere, Willem Frederik Gouwe (geb. 1877) volgde een grafische opleiding en zou daarna een leven lang adviezen geven voor opdrachten op het gebied van de toegepaste kunst en architectuur, eerst als directeur zijn van het Instituut voor Sier- en Nijverheidskunst in Den Haag, daarna als Esthetisch Adviseur aan PTT. Vermoedelijk is hij degene geweest die zijn zuster gewezen heeft op de Haagse architect, toen zij na de dood van haar ouders een modern huis voor zichzelf wilde laten bouwen aan de Steynstraat 72.

Beschrijving

Indeling

De ontwerptekening van het huis Steynstraat 72 laat een indeling zien die verder in de wijk niet zoveel voorkomt. De entree is centraal geplaatst. Daarachter ligt de vestibule met de gang en aan het einde een toilet.

Links van de entree kwam een grote woonkamer, aan de andere zijde kwamen een eetkamer met erachter een keuken.

Op de verdieping kwam boven de entree een berging, boven de woonkamer werd een slaapkamer gesitueerd met erachter een badkamer met ligbad. Boven de eetkamer en de keuken kwamen een logeerkamer (voorzien van een uitkragend balkon) en een dienstbodekamer.

Gevels

De gevels van het huis Steynstraat 72 zijn opgetrokken uit geelrose baksteen, gemetseld in kruisverband. De plinten zijn echter gemetseld van paarse baksteen. Ook bij enkele sierdetails is deze paarse steen toegepast.

De voordeur bevindt zich ongeveer in het midden van de voorgevel in een ondiepe portiek. Het is een eenpaneelsdeur, voorzien van een klein vertikaal raampje. De deur wordt geflankeerd door twee smalle zijlichten. De portiek wordt geaccentueerd door een kleine luifel van gewassen grintbeton aan de bovenzijde en door twee smalle sierranden aan de zijkanten, samengesteld uit naar voren stekende bakstenen.

Boven de portiek is een siermotief, waarvan de vorm doet denken aan een insect (met vleugels). Het siermotief is eveneens samengesteld uit naar voren stekende bakstenen. Daarboven bevinden zich twee kleine (lage) venstertjes, die licht geven aan een berging. Zij vormen tezamen een soort mini-erkertje met in het midden een houten siernaald.

Links van de entree bevindt zich -op de hoek met de Costerstraat- een opvallende raampartij. Deze bestaat op de begane grond uit twee grote ramen met ertussen een smalle bakstenen muurdam die een afgeschuinde hoek vormt. Beide grote ramen zijn voorzien van twee kleine bovenlichten. Ter hoogte van deze bovenlichten is de hoekmuurdam voorzien van een sierrandje van naar voren stekende bakstenen.

Op de verdieping bestaat de raampartij op de hoek uit een met planken beklede borstwering, waarboven twee ramen (oorspronkelijk: ladderramen). De raampartij op de verdieping is voorzien van een hoeksiernaald die zowel aan de onderzijde als aan de bovenzijde iets uitsteekt.

Links van de raampartij aan de Costerstraat is zowel op de begane grond als op de verdieping een klein, laag venster te vinden.

Rechts van de entree aan de Steynstraat bevond zich oorspronkelijk zowel op de begane grond als op de verdieping een ladderraam. Beide zijn thans vervangen door andere vensters, waarvan de hoofdvorm is geïnspireerd op de hoekvensters van de begane grond.

De bakstenen gevels worden horizontaal beëindigd door een rollaag.

De houten gevels van de dakopbouw liggen terug ten opzichte van de bakstenen gevels. Zij zijn samengesteld uit horizontale planken. Beide gevels zijn symmetrisch van opzet, met een grote venster-/deurpartij in het midden.

Bij de gevel langs de Costerstraat zijn in het midden dubbele glazen deuren, geflankeerd door smalle zijramen in de vorm van ladderramen. De deuren geven toegang tot een balkon. Het balkonhek is samengesteld uit verticale stijlen waartussen horizontale liggers.

De gevel langs de Steynstraat laat in het midden een knik zien in de vorm van een stompe hoek. Deze hoekvorm is gebaseerd op die van het mini-erkertje boven de entree van het huis. De middenstijl van de stompe hoek vormt tevens het midden van twee gevel-hoge ladderramen.

De houten gevels worden afgesloten door een houten lijst die aan de zijde van de Costerstraat ver naar voren springt.

Dak

Het pand Steynstraat 72 wordt gedekt door een plat dak. Ook de dakopbouw uit 1992 is voorzien van een plat dak.

Tuinhek

Alle voortuinen langs de Steynstraat en langs de Costerstraat werden bij de bouw voorzien van een erfafscheiding, waarvan de vorm door de architect van het desbetreffende pand bepaald werd. Aanvankelijk werd gekozen voor halfhoge ijzeren spijlen hekken, in de jaren '20 kwamen gemetselde tuinmuurtjes in zwang. Een veel voorkomend tuinhek uit die tijd laat bakstenen pijlers zien, waartussen horizontale planken zijn aangebracht. Dit type werd door Fels toegepast bij Steynstraat 72. Opmerkelijk is het uitspringende siermetselwerk van de diverse pijlers in Amsterdamse School stijl met karakteristieke trap-vormige beëindiging.

Motivering

Het pand Steynstraat 72 hoek Costerstraat is een goed voorbeeld van een herenhuis uit 1924 in de Haagse lineaire variant van de Amsterdamse School stijl.

Het pand is tevens van belang als voorbeeld van het werk van de Haagse architect J.B. Fels.

Bovendien is dit pand van belang als onderdeel van de gaaf bewaarde westelijke gevelwand van de Steynstraat en de eveneens gaaf bewaarde noordelijke gevelwand van de Costerstraat.

Carla Rogge,

Afdeling Monumentenzorg en Archeologie Gem. Alkmaar, 15 december 1998